

Natuurtoets

ten behoeve van werkzaamheden aan de
N215B en N215C Middelharnis - Oude-Tonge

projectnr. 260688
revisie 00
21 mei 2014

auteur

drs. L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

datum vrijgave

21 mei 2014

beschrijving revisie 0

Concept rapport

goedkeuring

drs. L.J.G. (Luc) Koks

vrijgave

ing. B.J.C. Dekkers

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

drs. L.C. (Linda) Smitskamp
drs. L.J.G. (Luc) Koks

Tekstbijdragen:

drs. L.C. Smitskamp

Fotografie:

drs. L.C. Smitskamp

Datum van uitgave:

21 mei 2014

Contactadres:

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Inhoud

blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Wettelijk kader natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Flora- en faunawet	3
2.3	Ecologische hoofdstructuur	3
2.4	Natura 2000	3
3	Gebiedsbeschrijvingen	5
3.1	Gebiedsbeschrijving en voorgenomen werkzaamheden	5
3.1.1	<i>Locatie Middelharnis .....</i>	<i>5</i>
3.1.2	<i>Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger .....</i>	<i>7</i>
3.1.3	<i>Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge) .....</i>	<i>8</i>
3.1.4	<i>Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudelandsedijk (Nieuwe Tonge) .....</i>	<i>8</i>
4	Methodiek	11
4.1	Algemeen	11
4.2	Bureauonderzoek	11
4.3	Terreinbezoek	11
4.3.1	<i>Terreintoegankelijkheid .....</i>	<i>12</i>
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	12
5	Resultaten gebiedsonderzoek	13
5.1	Beschermde soorten	13
5.2	Terreinbezoek	14
5.2.1	<i>Locatie Middelharnis .....</i>	<i>14</i>
5.2.2	<i>Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger .....</i>	<i>15</i>
5.2.3	<i>Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge) .....</i>	<i>16</i>
5.2.4	<i>Locatie kruispunt Langeweg (N215)- Oudelandsedijk (Nieuwe Tonge) .....</i>	<i>17</i>
5.3	Beschermde gebieden	19
5.3.1	<i>EHS .....</i>	<i>19</i>
6	Effectbepaling	21
6.1	Effectbepaling project	21
6.1.1	<i>Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur .....</i>	<i>21</i>
6.1.2	<i>Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998 .....</i>	<i>22</i>
6.2	Effecten beschermde soorten	22
7	Conclusies	27
7.1	Conclusies soortenbescherming	27
7.2	Conclusies gebiedenbescherming	28
7.3	Tot slot	29

8	Bronnen.....	31
----------	---------------------	-----------

Bijlage 1: Wettelijk kader

Bijlage 2: Werkzaamheden langs tracé N215B en N215C

Bijlage 3: Ontoegankelijke terreinen tijdens terreinbezoek 16 april 2014.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de N215 op de trajectdelen N215B en N215C in de gemeente Goeree-Overflakkee worden een aantal werkzaamheden uitgevoerd voor groot onderhoud en het verbeteren van de verkeersveiligheid. De werkzaamheden zullen onder andere bestaan uit de aanleg van fietstunnels, het aanpassen van kruispunten (o.a. het maken van een ongelijkvloerse kruising) en de aanleg van vluchthavens. Deze werkzaamheden kunnen mogelijk schadelijke effecten hebben op beschermde planten, dieren en gebieden. Daarom dienen de werkzaamheden te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998.

Naast kleinschalige werkzaamheden (zoals het verwijderen drempels) vinden er ook werkzaamheden plaats met een grotere omvang. Bij deze ingrijpende werkzaamheden langs het tracé van de N215 worden naast veranderingen aan het verharde oppervlak ook ecologisch relevante biotopen aangetast. Onderhavige natuurtoets heeft betrekking op deze werkzaamheden en de effecten van deze werkzaamheden op beschermde gebieden en zwaarder beschermde flora en fauna worden onderzocht. De locaties langs het tracé van de N215 die relevant zijn voor de natuurwaarden zijn te benoemen als volgt:

- Locatie Middelharnis
- Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger
- Locatie kruispunt Langeweg (N215)- Molendijk (Nieuwe Tonge)
- Locatie kruispunt Langeweg (N215)- - Oudelandsedijk (Nieuwe Tonge).

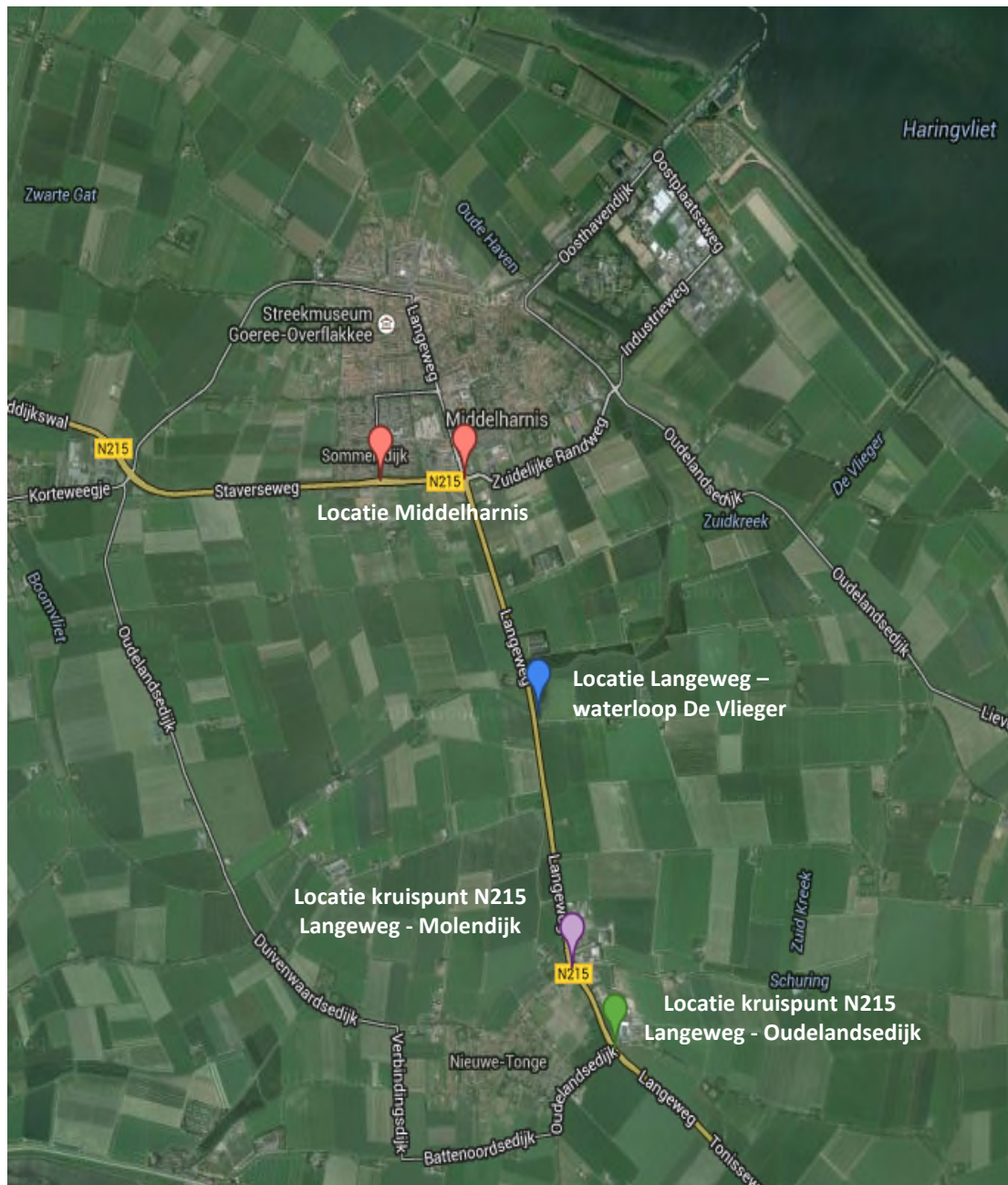
In afbeelding 1.1 (volgende pagina) is de globale ligging van de verschillende grootschalige werkzaamheden weergegeven.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

Afbeelding 1.1: Globale ligging van de locaties (markers) langs het tracé N215B en N215C. Bron: Google maps.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Hier onder wordt het wettelijk kader kort beschreven. Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

Natuurtoets ten behoeve van werkzaamheden aan de N215B en N215C

Projectnr. 260688
21 mei 2014 , revisie 0

3 Gebiedsbeschrijvingen

3.1 Gebiedsbeschrijving en voorgenomen werkzaamheden

In de inleiding is globaal de ligging van het plangebied aangegeven (afbeelding 1.1). Onderhavige natuurtoets heeft betrekking op deze werkzaamheden op vier locaties. Hieronder volgt per locatie een beschrijving van de ligging en de betreffende voorgenomen werkzaamheden die relevant zijn voor flora en fauna. Het betreft de deelgebieden:

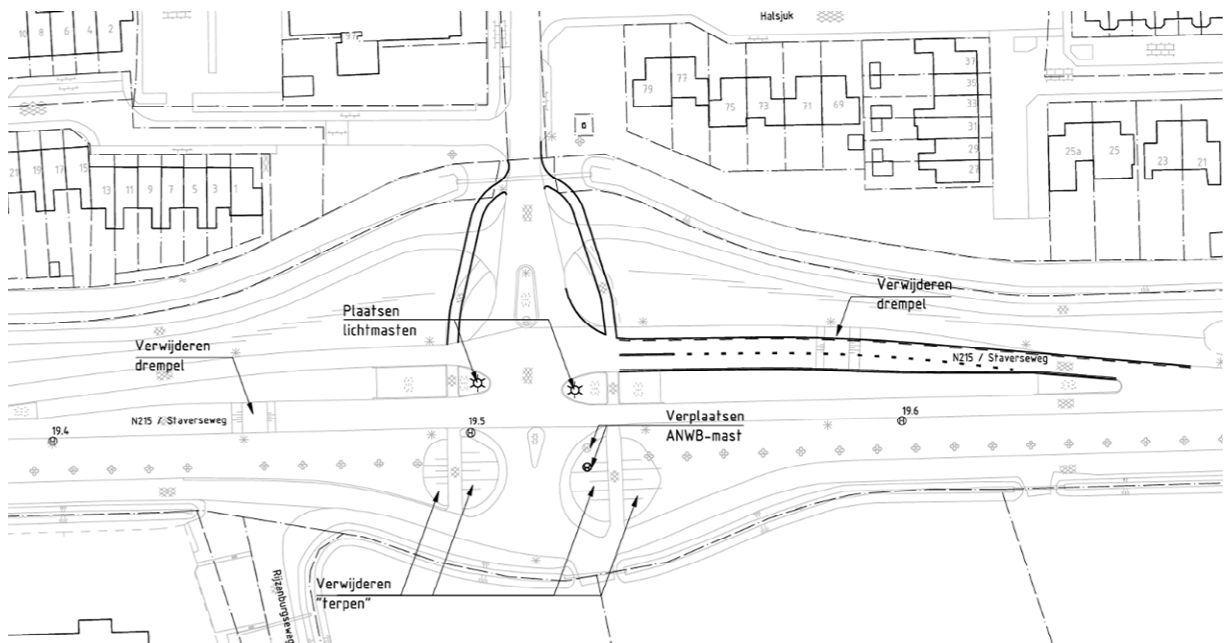
- Locatie Middelharnis
- Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger
- Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge)
- Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsedijk (Nieuwe Tonge).

De werkzaamheden zijn tevens in de bijlage (Bijlage 2) middels kaarten weergegeven.

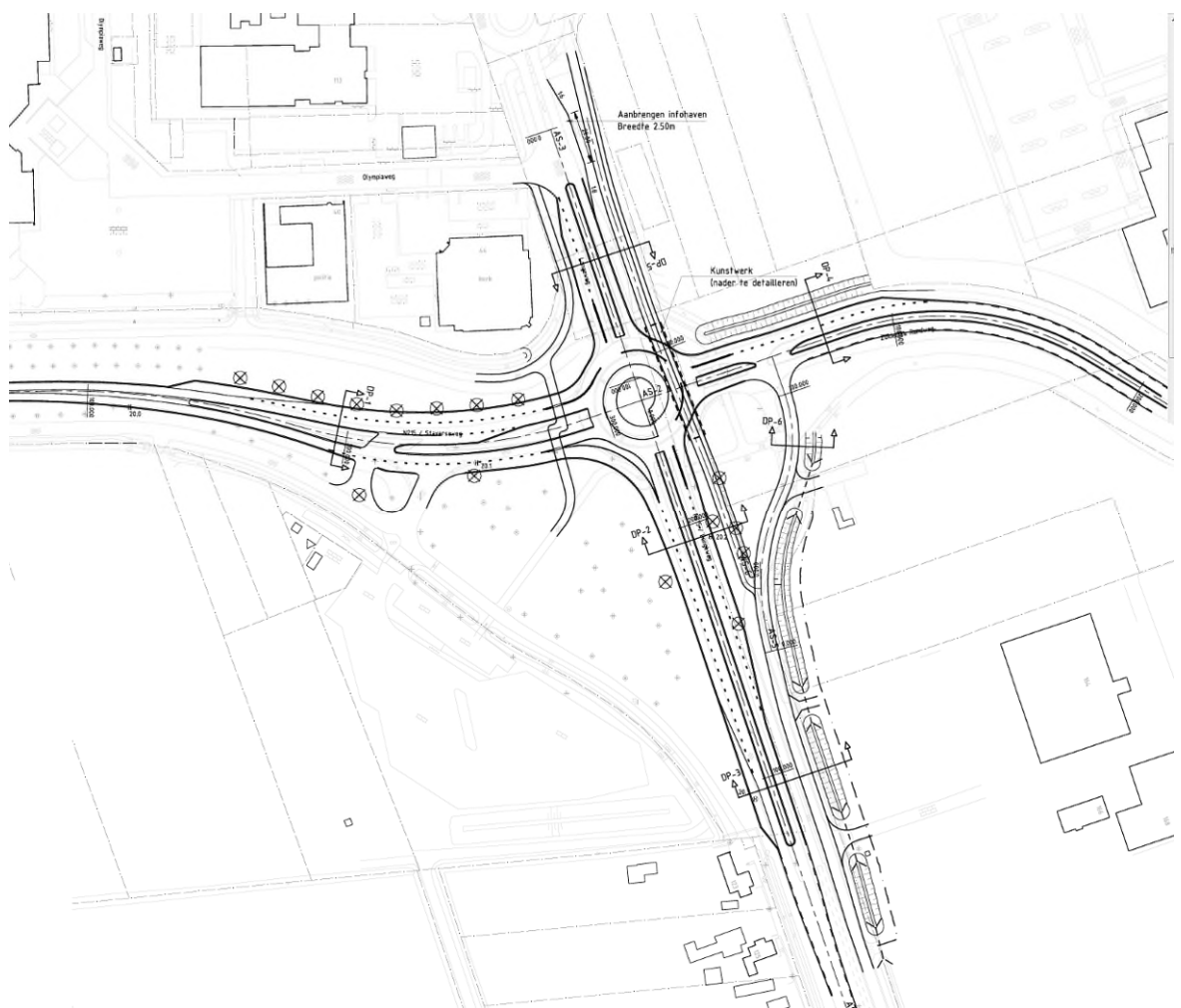
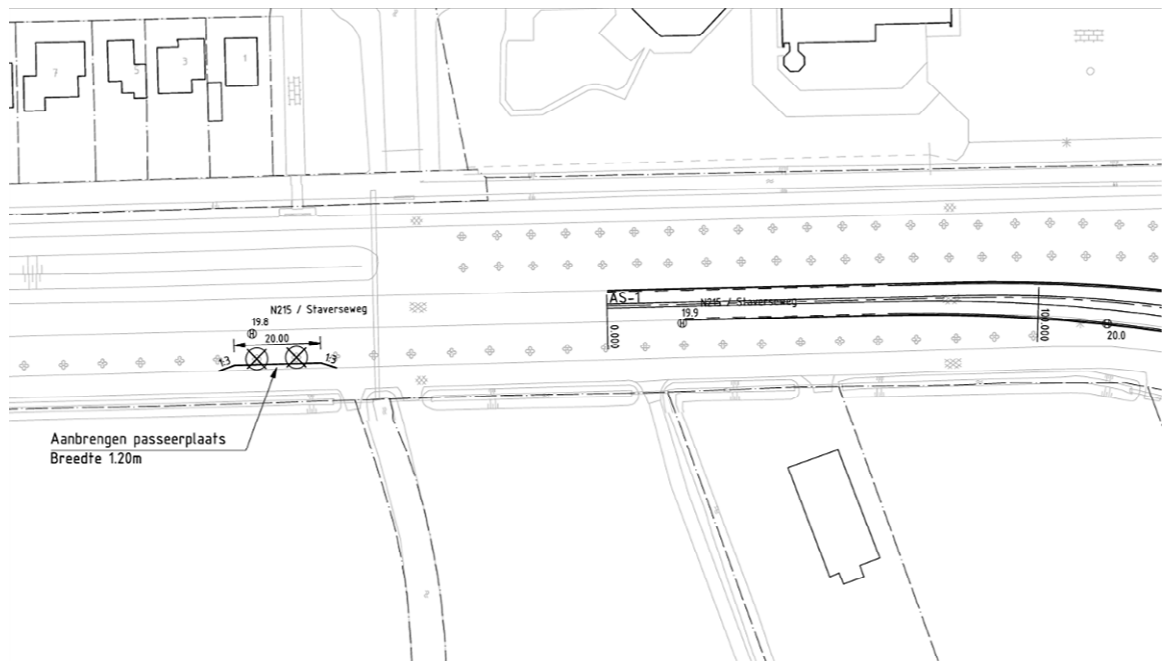
3.1.1 Locatie Middelharnis

Gebiedsbeschrijving. Rondom de N215 ten zuiden van Middelharnis vinden in ruimtelijk opzicht in principe op twee locaties werkzaamheden plaats; ten zuiden van Sommelsdijk en bij de rotonde Staverseweg, Langeweg en Zuidelijke randweg. Ten zuiden van Sommelsdijk zal het fietspad worden verbreed waarbij de huidige berm betrokken wordt. Daarnaast zullen twee bomen gerooid worden iets ten oosten van deze locatie. Het gebied waar werkzaamheden aan de rotonde plaatsvinden betreft voornamelijk het verharde oppervlak, bermen, bomen en watergangen.

Werkzaamheden. Op de N215 zal ten zuiden van Middelharnis een aanpassing plaatsvinden aan het kruispunt N215 - Dorpsweg, wordt het rechtsafvak verwijderd, vinden aanpassingen plaats aan de rotonde (rotonde wordt omgebouwd naar turborotonde) en zal een fietstunnel onder de oostelijke tak worden gerealiseerd. Deze werkzaamheden staan hieronder op kaart ingetekend (afbeelding 3.1 en 3.2).

Afbeelding 3.1. Werkzaamheden aan de N215 ten zuiden van Sommelsdijk.

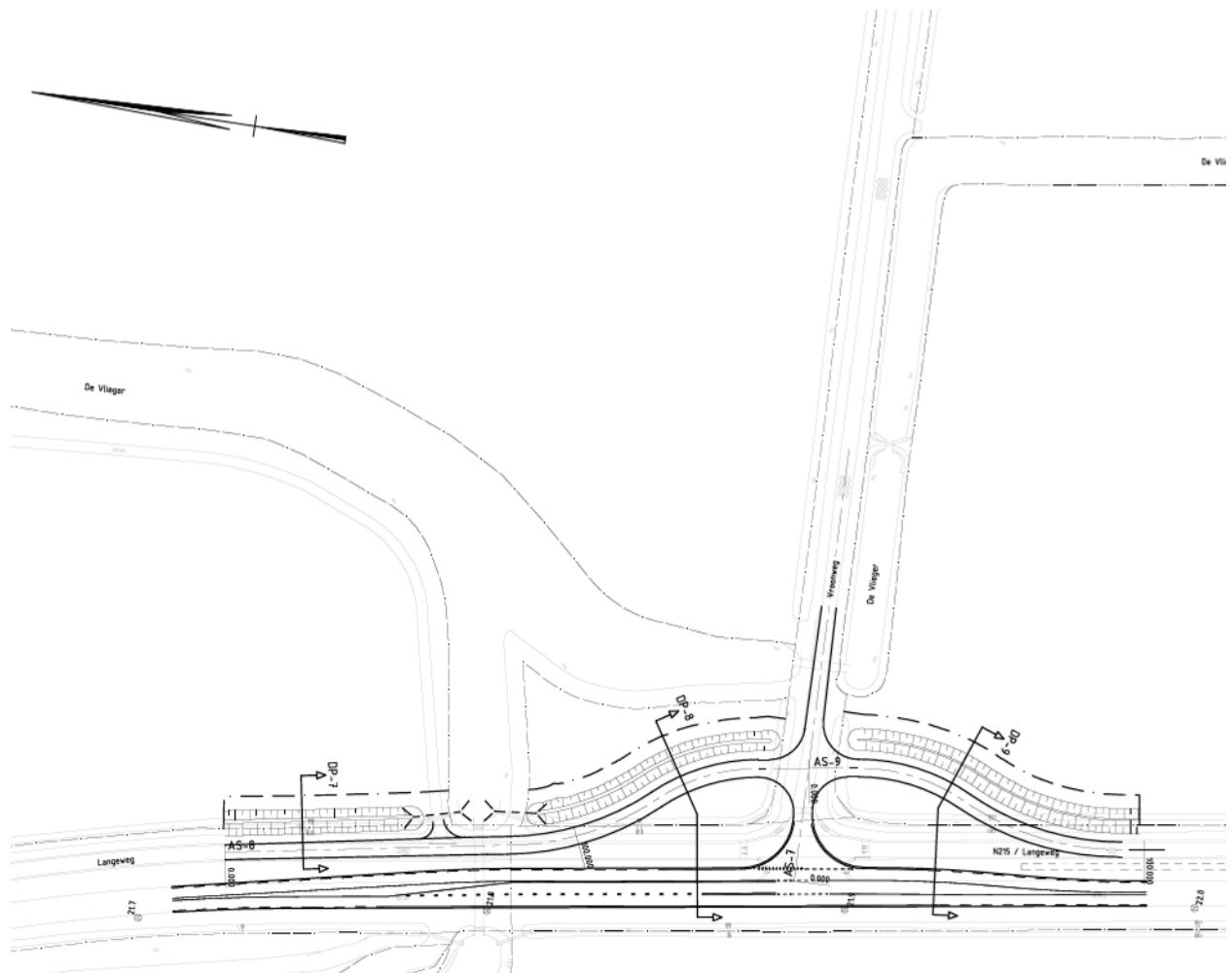
Afbeelding 3.2. Werkzaamheden aan de N215 ten zuiden van Middelharnis.

3.1.2 Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger

Gebiedsbeschrijving.

Het gebied waar werkzaamheden aan de N215 plaatsvinden rondom de aansluiting met de Vroonweg betreft agrarische grond, een jong populieren bos met ondergroei en struikgewas en watergangen grenzend aan de akkerlanden en het aanwezige bos. De verlegging van de rijbanen ten behoeve van de aansluiting zullen deels door het jonge populierenbos lopen en deels door het agrarisch grasland.

Werkzaamheden. De N215 zal aangepast worden bij het kruispunt van de N215 en de Vroonweg ter hoogte van de waterloop de Vlieger. Hier wordt de aansluiting van de Vroonweg opgewaardeerd door middel van de aanleg van een linksafvak inclusief uitbuiging van de parallelweg (afbeelding 3.3). Ter plaatse zullen watergangen gedempt en verlegd worden en zullen bomen gekapt worden om plaats te maken voor de aangepast aansluiting (afbeelding 3.3).

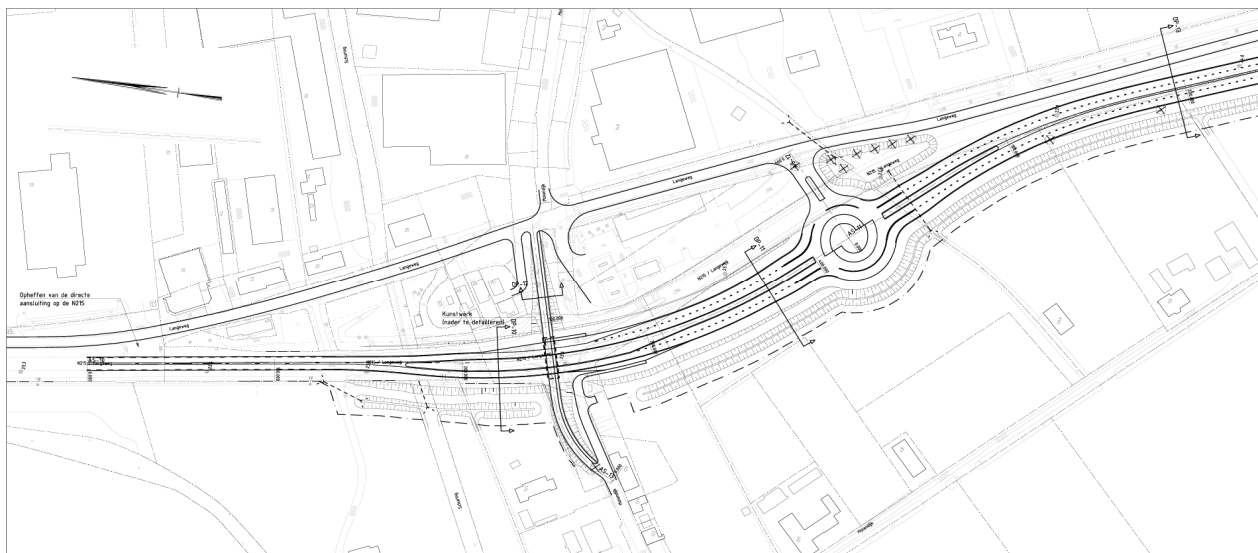
Afbeelding 3.3. Werkzaamheden aan de N215 nabij de kruising Langeweg (N215) en Vroonweg. N.B. de tekening is niet noordelijk georiënteerd.

3.1.3 *Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge)*

Gebiedsbeschrijving.

Op de locatie zal voornamelijk het verharde oppervlak en de bermen en watergangen aangrenzend aan de N215 betrokken worden bij de realisatie. Daarnaast zullen de rijbanen (die naar het zuiden verlegd worden) grotendeels gerealiseerd worden in het hier aanwezige agrarische land. Ook zullen langs de parallelstraat Langeweg enkele jonge bomen en struiken geroid worden ten behoeve van de te realiseren turbotonde.

Werkzaamheden. Ter hoogte van de N215 en de Molendijk zal een tunnel gerealiseerd worden voor fietsers en voetgangers. Daarnaast zal daar ten zuidoosten van een turbotonde worden aangelegd. Deze rotonde zal ten goede komen aan de ontsluiting naar het aangrenzende bedrijventerrein. Als gevolg van deze werkzaamheden zullen watergangen gedempt en verlegd worden en zullen bomen geroid worden. In afbeelding 3.4 is de voorgenomen ontwikkeling weergegeven.

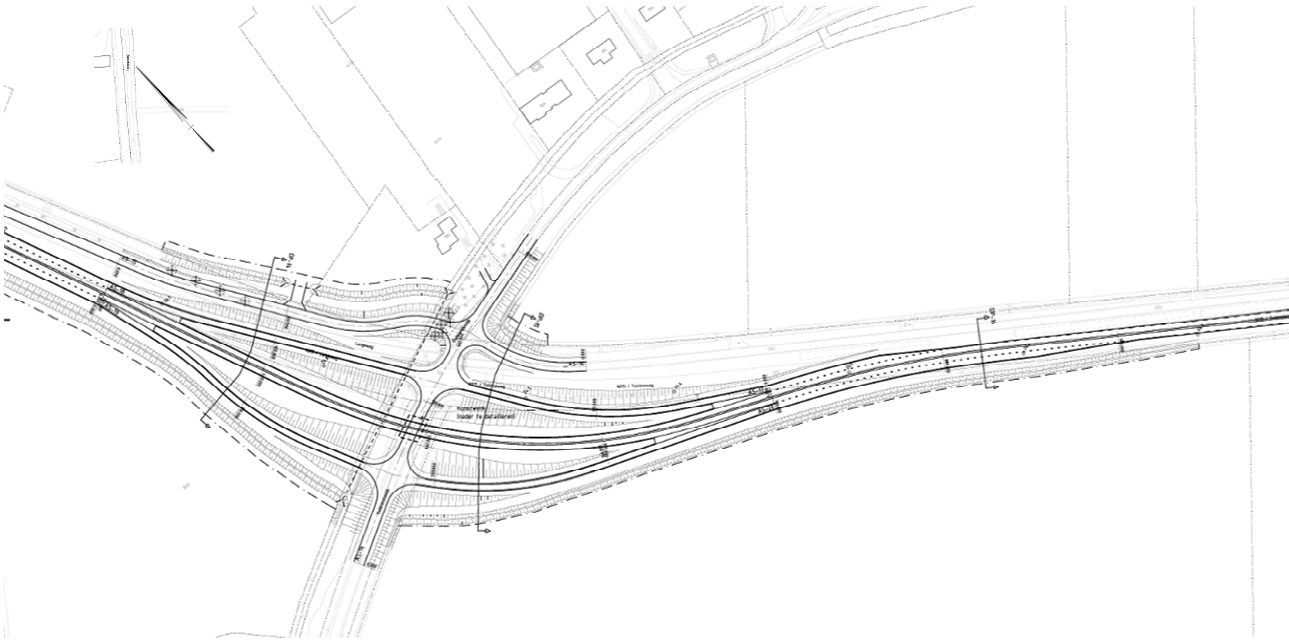

Afbeelding 3.4. Werkzaamheden aan de N215 nabij kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge). N.B. de tekening is niet noordelijk georiënteerd.

3.1.4 *Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsedijk (Nieuwe Tonge)*

Gebiedsbeschrijving. De locatie waar werkzaamheden plaatsvinden aan het kruispunt van de N215 met de Oudlandsedijk zullen naast het verharde oppervlak betrekking hebben op de omliggende agrarische gronden (oostzijde kruispunt), een populieren bos (zuidwest van de kruising) en een perceel van een naastliggend bedrijf. Daarbij zullen de aanwezige watergangen grenzend aan de N215 (zuidelijke zijde kruispunt) en grenzend aan de parallel weg Langeweg verlegd worden om plaats te maken voor de nieuwe rijbanen ten behoeve van de verbeterde aansluiting.

Werkzaamheden. Ter hoogte van de Oudlandsedijk zal de N215 een compacte ongelijkvloerse aansluiting vinden. Ten gevolge van deze werkzaamheden zullen naast de bermen ook de watergangen grenzend aan de N215 gedempt en verlegd worden. Tevens zullen bomen geroid worden om plaats te maken voor de aansluiting en de verlegging van de watergangen. In afbeelding 3.5 is de voorgenomen ontwikkeling weergegeven.

Afbeelding 3.5. Werkzaamheden aan de N215 nabij kruispunt Langeweg (N215) - Oudelandsedijk (Nieuwe Tonge). N.B. de tekening is niet noordelijk georiënteerd.

Natuurtoets ten behoeve van werkzaamheden aan de N215B en N215C

Projectnr. 260688
21 mei 2014 , revisie 0

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van de verschillende locaties;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond de verschillende locaties. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten rondom en in de verschillende locaties voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van de verschillende locaties en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Zuid-Holland (interactieve kaart EHS), om te bepalen of de verschillende locaties overlappen of grenzen aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij de locaties. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op de locatie. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 16 april 2014 is een verkennend terreinbezoek aan de locaties afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van ge-

schikt habitat zwaarder beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.3.1 Terreintoegankelijkheid

Voor de ontwikkelingen aan het tracé van de N215 zijn uitbreidingen aan de orde die beslag leggen op terreinen die in de huidige situatie in gebruik zijn als agrarische graslanden en/of in particulier bezit zijn. Bij onderhavig onderzoek zijn enkel die terrein onderzocht die vrij toegankelijk waren vanaf openbare terreinen en/of wegen en paden. In bijlage 3 zijn de locaties aangegeven die niet betreden zijn en die voorafgaand aan de uitvoering nader onderzocht dienen te worden.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om zwaarder beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Beschermde soorten

Bureaustudie

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die op en rond de locaties voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen op de locaties en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SO-VON, 2011), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5).

Op de site telmee.nl (2009-2013) worden de onderstaande waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of jaarrond beschermde vogels). Enkele soorten zijn alleen rondom bepaalde locaties waargenomen; indien dit het geval is, is dit achter de soort weergegeven.

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): buizerd, huismus (Nieuwe Tonge), slechtvalk en sperwer (Nieuw Tongeren).

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: noordse woelmuis en gewone dwergvleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vlinders

Zwaarder beschermd: keizersmantel (Nieuwe Tonge).

Libellen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Flora

Zwaarder beschermd: bijenorchis (Nieuwe Tonge), rietorchis (Nieuwe Tonge), wilde marjolein (Nieuwe Tonge).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk op de locaties of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich op (of in de directe omgeving van) de locaties bevinden. De locaties omvatten slechts een

klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten op de locaties.

5.2 Terreinbezoek

Op 16 april 2014, bij helder weer met een temperatuur van circa 11 C° (bron: knmi.nl), is een eenmalig terreinbezoek aan de locaties afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in de locaties. In de volgende paragrafen wordt per locatie de aanwezige biotopen en de aangetroffen en/of de te verwachten soorten beschreven.

Tijdens het terrein bezoek zijn diverse watergangen intensief bevestigd met een RAVON steeknet. De watergangen zijn niet alleen binnen de locatiecontouren bevestigd, maar ook in de directe omgeving en op plaatsen met de grootste kans op het aantreffen van vissen zoals nabij duikers en in de diepere delen.

5.2.1 Locatie Middelharnis

In afbeelding 5.1 is een impressie gegeven van de locatie ten zuiden van Sommelsdijk en Middelharnis. Het betreft voornamelijk bermen, watergangen en enkele bomen. De vegetatie op de bermen en watergangen bestaat uit algemeen voorkomende gras- en kruidensoorten zoals klaver, paardenbloem, weegbree, madelief, fluitenkruid en wikke.

Afbeelding 5.1. Impressie locatie ten zuiden van Middelharnis. Linksboven de locatie waar de bermen in beslag worden genomen door de verbeterde fietsaansluiting; rechtsboven de locatie van bomen die worden gerooid ten behoeve van de passeerplaats en onder de watergangen en bermen rondom de bestaande rotonde.

Uit de bureaustudie blijkt dat in de omgeving van de locatie ten zuiden van Middelharnis geen zwaarder beschermde plantensoorten voorkomen (zie §5.1). Uit gedetailleerde verspreidingsgegevens (waarne-

ming.nl) blijken tevens geen zwaarder beschermde plantensoorten te zijn waargenomen in het kilometerhok waarin de locatie zich bevindt. Zwaarder beschermde plantensoorten worden op basis van de verspreidingsgegevens van de soorten, het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen (te voedselrijk en onderhouden) niet verwacht.

De bomen (onder andere eiken) die verwijderd worden ten behoeve van de werkzaamheden zijn te jong en te dun om verblijfplaatsen te bieden voor vogels of vleermuizen. Er zijn daarnaast geen nesten in de bomen aangetroffen. Nesten van soorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 zijn derhalve uitgesloten van de locatie.

De locatie (met hoge vegetatie zoals de oevers van de watergangen) biedt geschikte biotopen voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals konijn, mol en egel en algemene muis- en spitsmuissorten. Langs de randen van de wegen is de vegetatie kort gehouden wat een minder geschikt biotoop vormt voor de soorten.

De watergangen in het plangebied (rond de kerk en ten westen van de rotonde) zijn tijdens het terreinbezoek intensief bevestigd. Dit was niet overal mogelijk aangezien enkele delen nagenoeg droog stonden (zoals die ten noorden van de Zuidelijke Randweg). Tijdens de bevestiging is enkel de drie- en tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Deze soorten zijn niet beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Er zijn geen andere (zwaar beschermde) soorten aangetroffen.

De watergang biedt een geschikt voortplantingsbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën als de gewone pad en kikker. De watergang vormt echter door de steile oevers, de continue verstoring in de omgeving, de ligging temidden van intensief onderhouden percelen en de voedselrijkdom geen geschikt biotoop voor zwaarder beschermde amfibiesoorten. De locatie biedt door bijvoorbeeld de afwezigheid van zandige plekken of een flinke strooisellaag, geen geschikte biotopen voor reptielen.

5.2.2 Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger

In afbeelding 5.2 is een impressie gegeven van de locatie waar de Langeweg (N215) aansluiting vindt met de Vroonweg nabij waterloop De Vlieger.

Op locatie worden geen zwaar beschermde plantensoorten verwacht. De vegetatie bestaat voornamelijk uit algemeen voorkomende gras- en kruidsoorten (vergelijkbaar met locatie ten zuiden van Middelharnis). De vegetatie rondom de smalle watergang bestaat uit algemeen voorkomende grassoorten, riet en koolzaad. In het populierenbos wordt de bodemvegetatie grotendeels in beslag genomen door brandnetels. Aan de zijde van de Vroonweg is een dicht struweel aanwezig.

In de vegetatie kunnen algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten voorkomen. Zwaarder beschermde soorten worden hier niet verwacht. In de populieren in het populierenbos zijn geen nesten en/of holen aangetroffen die een geschikte verblijfplaats vormen voor vogels en/of vleermuizen. Het struweel vormt een geschikt broedbiotoop voor (algemene) soorten als merel, kool- en pimpelmees. Nesten van soorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 zijn niet aangetroffen.

In de vegetatie kunnen algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten voorkomen. Zwaarder beschermde soorten worden hier niet verwacht. In de populieren in het populierenbos zijn geen nesten en/of holen aangetroffen die een geschikte verblijfplaats vormen voor vogels en/of vleermuizen. Het struweel vormt een geschikt broedbiotoop voor (algemene) soorten als merel, kool- en pimpelmees. Nesten van soorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 zijn niet aangetroffen.

Afbeelding 5.2. Impressie locatie kruising Langeweg (N215) en de Vroonweg. Met boven de aanwezige watergangen (met zicht op het populierenbos) en rechtsonder het aanwezige populierenbos.

De watergangen die verlegd zullen worden zijn aan de noordzijde van de Vroonweg erg ondiep (circa 2-5 centimeter water). De watergang aan de zuidzijde van de Vroonweg bevatte meer water. Hier zijn tijdens het intensief bevissen een aantal tiendoornige en driedoornige stekelbaarzen (zie afbeelding 5.2). Deze soorten zijn niet beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Onder andere door de steile oevers en het vervuilde karakter van de watergangen (met name langs het graslandperceel) worden zwaarder beschermde amfibiesoorten niet in het plangebied verwacht.

5.2.3 **Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge)**

In afbeelding 5.3 is een impressie gegeven van de locatie waar de Langeweg (N215) kruist met de Molendijk gelegen nabij Nieuw Tonge. Vanaf dit punt zal de N215 ten behoeve van de ontwikkelingen op locatie richting het zuiden verlegd worden.

Op de locatie zullen naast veranderingen aan de verharding ook de bermen, watergangen en enkele bomen bij de ontwikkeling betrokken worden. Zo zullen in de zuidhoek enkele populieren, elzen en struikgewas gerooid worden. Op één populier na (met een omvang van circa 40 cm) zijn de overige bomen jong en dun. In geen van de bomen zijn nesten aangetroffen.

De diepgelegen watergang nabij deze vegetatie is zeer ondiep en staat deels droog. De oevers zijn steil en voornamelijk begroeid met algemeen voorkomende grassoorten alsook fluitenkruid en paardenbloem. De vegetatie op locatie is gezien de voedselrijkdom floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aantreffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

De watergang aan de noordzijde van de Molendijk staat tevens deels droog; de watergang die hier mee in verbinding staat (aan de westzijde van de N215) bevat ondiep water. In het te bereiken deel van deze watergang (vanaf oprit Molendijk 145) is een tiendoornige stekelbaars aangetroffen.

Afbeelding 5.3. Impressie locatie kruispunt N215 en Molendijk. Met boven de watergang aan de westzijde van de N215. Linksonder de populieren en overige vegetatie die geroid worden ten behoeve van de aanleg van de turborotonde. Rechtsonder het akkerland waar de nieuwe ligging van N215 gesitueerd wordt.

Met name de ruige vegetatie langs de watergang aan de westzijde van het plangebied vormt een geschikt biotoop voor algemeen voorkomende kleine zoogdieren en amfibieën. Door het ondiepe karakter van de meeste watergangen was het niet mogelijk om deze te bevissen.

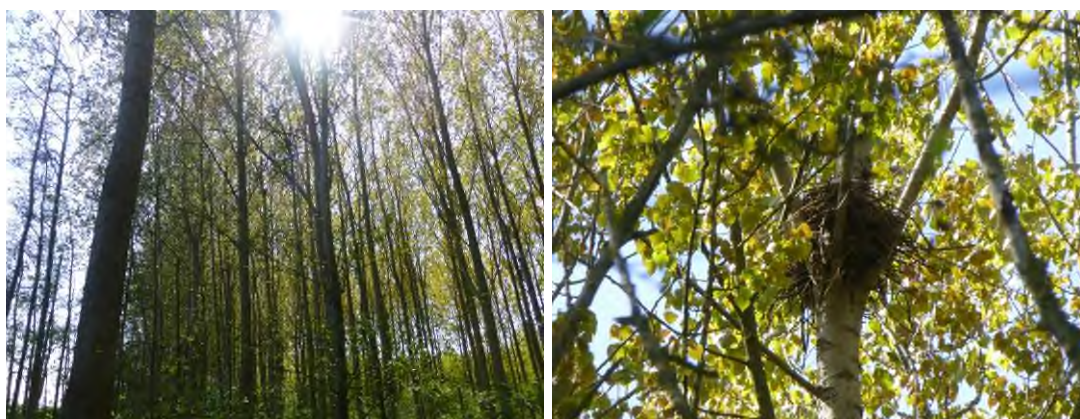
5.2.4 Locatie kruispunt Langeweg (N215)- Oudelandsdijk (Nieuwe Tonge)

In afbeelding 5.4 is een impressie gegeven van de locatie waar de Langeweg (N215) kruist met de Molendijk gelegen nabij Nieuw Tonge. Vanaf de hiervoor beschreven locatie zal de N215 tot aan de locatie met de kruising Oudelandsdijk richting het zuiden verlegd worden. Door de verlegging zullen de watergang rondom dit kruispunt tevens naar het zuiden verlegd worden. Door de verlegging zal een deel van het aanwezige populieren bos (ten westen van de N215 en ten noorden van de Oudelandsdijk) geroid worden. In twee populieren zijn relatief grote nesten in de vork van de stam aangetroffen (afbeelding 5.5). Tijdens het terreinbezoek is geen activiteit van vogels in de buurt van deze nesten waargenomen. Echter kan een eenmalig terreinbezoek niet uitsluiten of het nest in gebruik is of (in 2014) nog in gebruik zal worden genomen. In de omgeving van het nest is een buizerd waargenomen. De buizerd kent een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009.

Afbeelding 5.4. Impressie locatie kruispunt N215 en Oudelandsedijk. Met boven de watergang aan de noordzijde van de Oudelandsedijk met daarachter het populierenbos. Rechtsboven en rechtsonder de agrarische percelen respectievelijk ten westen en oosten van de N215. Linksonder de watergang en het bedrijventerrein ten noorden van de N215.

Afbeelding 5.5. Aangetroffen nest in het populierenbos.

Het populierenbos vormt naar verwachting een onderdeel van het foerageergebied (en mogelijk vlieg-route) van de in de omgeving aanwezige vleermuizen. In de bomen zijn overigens geen hopen, spleten of gaten aangetroffen die geschikt kunnen zijn als vaste rust- en of verblijfplaats voor vleermuizen.

In de te bevissen watergangen rondom de N215 en de parallel weg (ten oosten van de N215) zijn meermaals tien- en driedoornige stekelbaarzen waargenomen. Er zijn geen andere (beschermde) vissoorten aangetroffen. Tijdens de bemonstering van de watergangen zijn geen amfibieën aangetroffen. Zwaar beschermde amfibieën worden hier door de afwezigheid van geschikt biotoop tevens niet verwacht. Bovendien is uit gegevens van derden (telmee.nl en waarneming.nl) gebleken dat in de omgeving geen zwaarder beschermde amfibiesoorten zijn waargenomen.

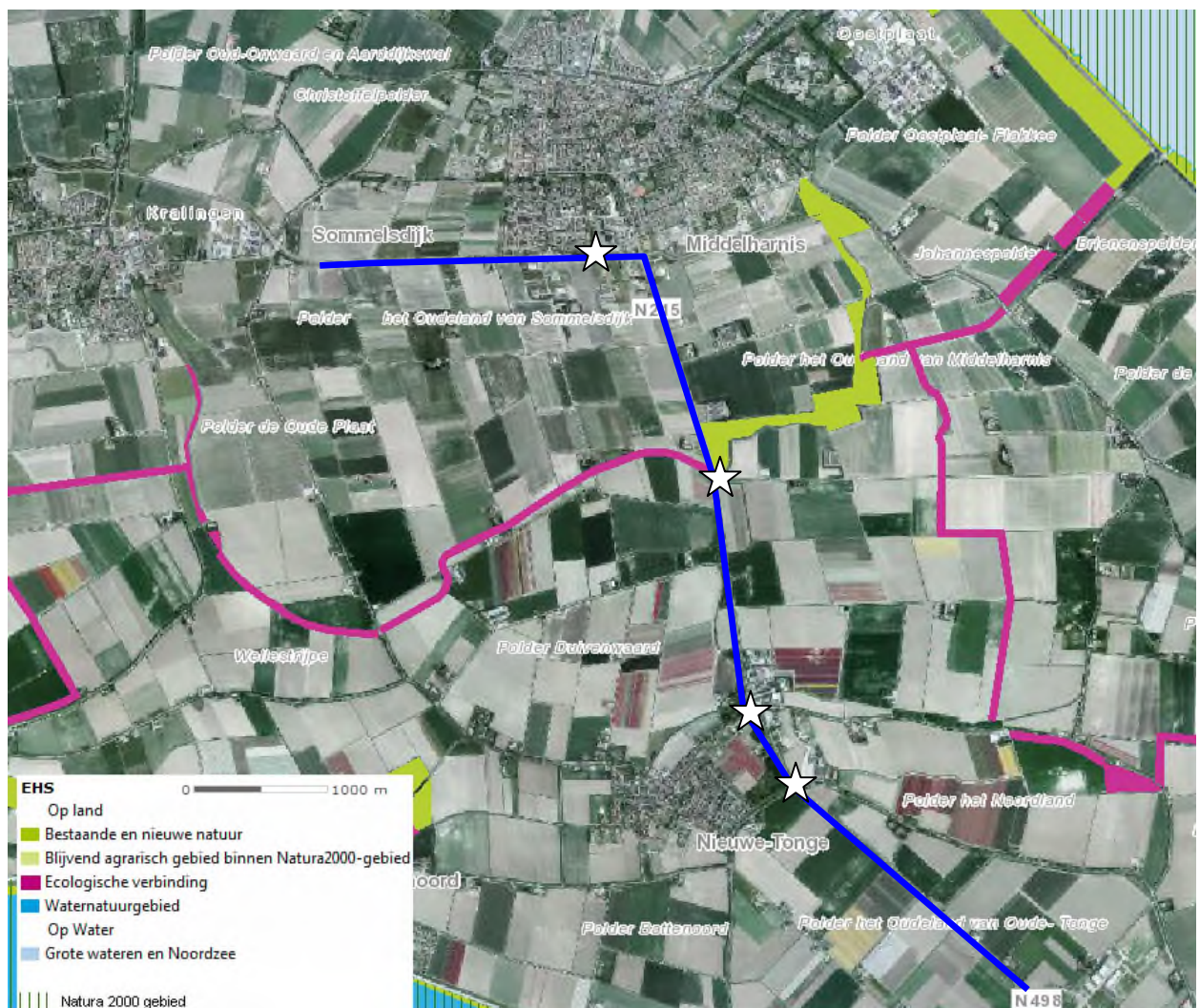
Algemeen voorkomende en minder kritische amfibiesoorten zoals bruine kikker en gewone pad kunnen mogelijk wel in dit biotoop een geschikt leefgebied vinden. Ook algemeen voorkomende muizen en overige kleine zoogdieren vinden in de oeverzones een geschikt habitat. In de oever van één watergang (ten zuiden van de Oudelandsdijk) is een broedende wilde eend aangetroffen. Door de hoge vegetatie vormen ook de overige oevers een geschikt broedbiotoop voor watervogels.

Uit verspreidingsgegevens van derden (waarneming.nl en Telmee.nl) is gebleken dat de vlindersoort de keizersmantel in de omgeving van de locatie voorkomt. De soort staat op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en is een zwaar beschermde soort. Sinds 1980 heeft de keizersmantel geen vaste populaties meer in Nederland (Vlinderstichting). De soort kenmerkt zich in Nederland dan ook als zwerver; de soort wordt incidenteel aangetroffen. Er zijn in Nederland nog geen voortplantingslocaties of waarnemingen van eieren en/of rupsen bekend. Het is dan ook zeer onwaarschijnlijk dat de locatie een belangrijke functie vormt voor de levenscyclus van de keizersmantel.

5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 EHS

In afbeelding 5.6 is de ligging van de N215 waar onderhavige Natuurtoets betrekking op heeft ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur in Zuid-Holland weergegeven.

Afbeelding 5.6. Ligging EHS ten opzichte van de N215 waar onderhavige Natuurtoets betrekking op heeft (blauwe lijn). De vier locaties zijn met sterren aangegeven. Bron: Provincie Zuid-Holland GisViewer.

Zoals in afbeelding 5.6 weergegeven is, bevindt het werkgebied bij de kruising N215 en de Vroonweg nabij Waterloo de Vlieger zich in de begrenzing van de EHS. Deze situering is in afbeelding 5.7 nader uitgelicht. De overige locaties zijn allen buiten de (invloedsfeer) van de EHS gelegen.

Afbeelding 5.7. Ligging EHS in het werkgebied van de kruising N215 en de Vroonweg. Zowel de waterloop De Vlieger als het nabijgelegen bos is aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur.

Voor de beschermde gebieden zijn door de provincie Zuid-Holland natuurbeheertypen geformuleerd in het natuurbeheerplan. De locatie bevindt zich gedeeltelijk in een 'Haagbeuken- en essenbos' (Natuurbeheerplan 2014, Zuid-Holland). In de directe omgeving, enkele meters ten westen van het plangebied bevindt zich een ecologisch verbindingzone.

Op meer dan 3,5 kilometer afstand van het tracé van de N215 is het Natura 2000-gebied 'Haringvliet' gelegen.

6 Effectbepaling

6.1 Effectbepaling project

6.1.1 Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur

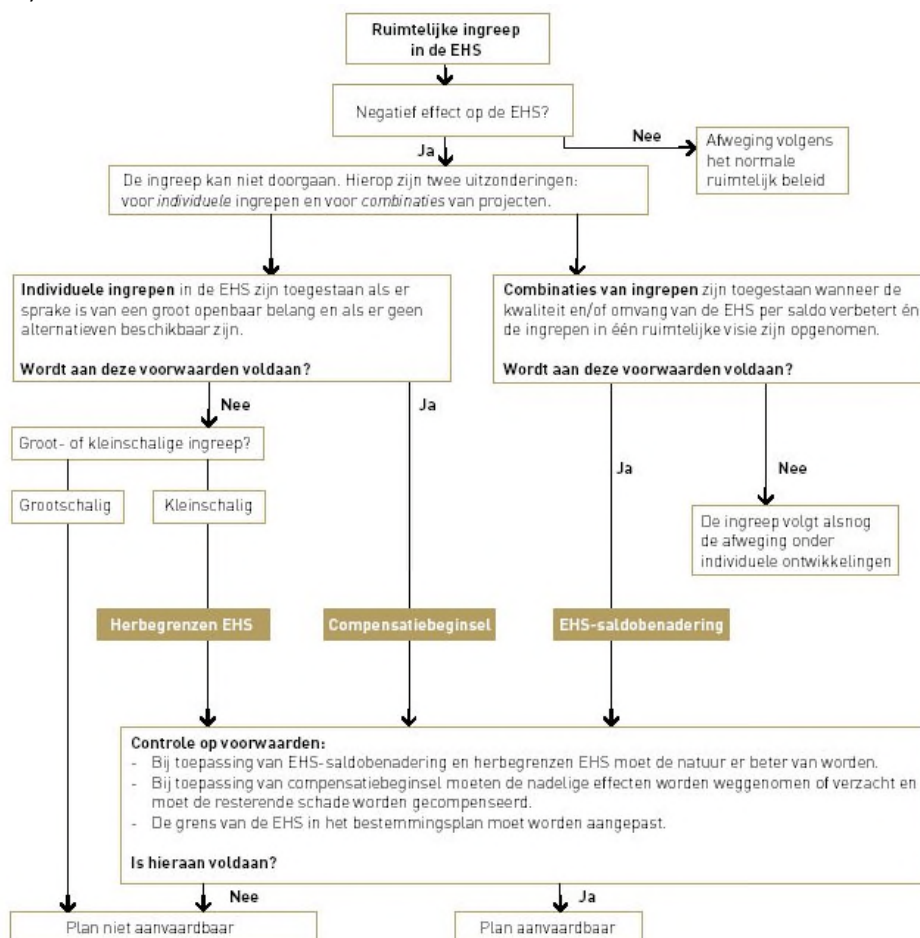
Voor wat betreft de EHS is bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich EHS binnen het plangebied waar werkzaamheden plaatsvinden bij de kruising N215 en de Vroonweg nabij waterloop de Vlieger. De werkzaamheden leiden tot een beperkt ruimtebeslag van circa 0,3 hectare binnen de EHS-begrenzing.

Bij de overige werkzaamheden aan de N215 is geen sprake van aantasting van de EHS. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van de groot-schalige locaties kunnen worden uitgesloten. Vanuit dit oogpunt zijn er voor deze werkzaamheden voor de EHS geen belemmeringen.

Werkzaamheden kruising N215 en de Vroonweg

Op de EHS is het "nee, tenzij"-regime van toepassing. Dit houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het EHS-gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Aantasting van natuurdoeltypen geeft kans op permanente aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Om deze reden is het doorlopen van het EHS-stappenplan noodzakelijk (zie figuur 6.1).

Afbeelding 6.1: EHS-stappenplan.

Aangezien sprake is van aantasting van de EHS kan het project alleen doorgang vinden door ontheffing en / of herbegrenzing van de EHS. Hier zijn de volgende voorwaarden vanuit de Verordening Ruimte verbonden.

Ontheffing is alleen van toepassing indien:

- Sprake is van een groot openbaar belang;
- Er zijn geen reële andere mogelijkheden;
- De negatieve effecten worden zoveel mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Herbegrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur is mogelijk indien het om een kleinschalige ontwikkeling gaat en voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- De aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en van de samenhang van de Ecologische Hoofdstructuur beperkt is;
- De Ecologische Hoofdstructuur in het desbetreffende gebied kwalitatief of kwantitatief wordt versterkt;
- De oppervlakte van de Ecologische Hoofdstructuur ten minste gelijk blijft;
- De voorgenomen ontwikkeling zorgvuldig is onderbouwd en alternatieven zijn afgewogen en maatregelen worden voorgenomen die een bij de wezenlijke kenmerken en waarden passende goede landschappelijke inpassing borgen.

De 'nee-tenzij' afweging dient uitgewerkt te worden in een EHS-compensatieplan. Voorafgaand dienen mogelijke alternatieven voor de werkzaamheden aan de kruising onderzocht te worden en moet afgewogen worden of sprake is van groot openbaar belang. In het EHS-compensatieplan worden de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de EHS en het compensatiebeginsel beschreven.

6.1.1.1 Conclusie effecten EHS

De werkzaamheden bij de kruising N215 en de Vroonweg bevindt zich gedeeltelijk in EHS-gebied. Op locatie wordt een kleine oppervlakte EHS met voor een deel beheertype 'Haagbeuken- en essenbos' aangetast. De vegetatie wordt verwijderd en er is sprake van ruimtebeslag (circa 0,3 hectare).

Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat in het EHS gedeelte sprake is van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken van de EHS. Om het project door te laten gaan dienen eerst alternatieven onderzocht te worden (bijvoorbeeld andere inrichting zodat er geen ruimtebeslag meer optreedt) en dient afgewogen te worden of sprake is van groot openbaar belang. Daarnaast dient een EHS-compensatieplan opgesteld te worden.

6.1.2 Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen drie kilometer afstand van de werkzaamheden aan de N215 (deelgebieden B en C) geen Natura 2000-gebied ligt. Vanwege de afstand worden als gevolg van de tijdelijke werkzaamheden geen effecten op het Natura 2000-gebied ('Haringvliet') verwacht. Zoals aangegeven hierboven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de afstand en de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

6.2 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven.

Broedvogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het geval van het kappen van de bomen en overig dicht struikgewas in het plangebied, is het in het kader van de zorgplicht van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt. Met name op de locaties nabij de waterloop De Vlieger, bij het kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk en op de locatie kruispunt Langeweg (N215) – Oudlandsedijk zijn zowel bomen als struiken aanwezig die een geschikt broedbiotoop vormen voor algemeen voorkomende vogels. Tevens vormen de oevers van vrijwel alle op locatie aanwezige watergangen geschikte broedbiotopen voor watervogels. Hier dient bij de werkzaamheden rekening mee gehouden te worden.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen passende maatregelen genomen te worden of dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

Tijdens het terreinbezoek zijn bij de locatie bij het kruispunt Langeweg (N215) – Oudlandsedijk twee relatief grote nesten aangetroffen in de vork van de bomen. Mogelijk betreft het hier nesten van de buizerd. Deze soort kent een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten". Door de werkzaamheden aan het kruispunt zullen deze nesten aangetast worden en verdwijnen. Op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, mag er een achteruitgang van de functionaliteit van een voortplantingsplaats en/of van een vaste rust- en verblijfplaats optreden (DR, 2011). Derhalve dient alvorens de werkzaamheden van start gaan inzichtelijk gemaakt te worden of de nesten toebehoren aan vogels met een jaarrond beschermd nest. Hiervoor is nader onderzoek in de juiste periode noodzakelijk. Voor het aantonen van de aan- of afwezigheid van de buizerd moeten na zonsopkomst twee tot vier gerichte veldbezoeken overdag plaatsvinden in de periode maart tot en met half mei, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen (DR, 2011).

Categorie 5-vogelsoorten

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de directe omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar jaarrond beschermde nesten op de locatie nabij kruispunt N215 Langeweg – Oudlandsedijk om de invloed van de werkzaamheden op locatie inzichtelijk te maken. Tevens dient rekening gehouden te worden met algemeen voorkomende broedvogels.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Langs het tracé van de N215B en C zijn geen gebouwen of bomen aanwezig die een geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen bieden voor vleermuizen. De aanwezige bomen op de locaties zijn relatief dun waardoor en geen hopen, spleten en/of gaten zijn ontstaan waarachter vleermuizen zich kunnen ophouden. Wel vormen de aaneengesloten bomen en bosstroken op de locaties geschikte foerageerlocaties en mogelijk (onderdeel van) vliegroutes voor vleermuizen. Het betreft met name de vegetatie op de locaties nabij de waterloop De Vlieger, bij het kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk en op de locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsdijk.

Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Alhoewel de te rooien vegetatie geen uniek onderdeel vormt in hun foerageergebied dient desalniettemin wel rekening gehouden te worden met vleermuizen. Derhalve dienen vleermuizen in geen enkel geval verstoord te worden, ook niet tijdens het foerageren of nabij vliegroutes. Om die reden is het van belang om lichtuitstraling op deze vegetatie (tussen zonsondergang en zonsopkomst) te voorkomen. Wanneer deze maatregel in acht wordt gehouden, zijn negatieve effecten op vleermuizen uit te sluiten.

Overige zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren in het plangebied aangetroffen en worden tevens niet verwacht. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Bij de werkzaamheden na zonsondergang dient lichtuitstraling op hoge vegetatie te worden beperkt om verstoring op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen te voorkomen.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaarder beschermde amfibiesoorten aangetroffen in het plangebied. Beschermde amfibieën en reptielsoorten worden door het aangetroffen biotoop langs het tracé van de N215, ofwel midden in het stedelijk gebied ofwel langs intensief bewerkte landbouwpercelen, de continue verstoring in de omgeving (stedelijke omgeving), het ontbreken van geschikt (voortplantings)water (in het geval van amfibieën) en de eisen die deze soorten aan het biotoop stellen, ook niet verwacht in langs het tracé. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen

Tijdens de bemonstering van de verschillende watergangen zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Echter, gezien het feit dat bij onderhavig verkennend onderzoek een steekproefsgewijze methode gehanteerd werd bij de over een grote lengte te dempen watergangen, biedt dit geen volledig vlakdekend beeld van de aanwezige soorten in de te dempen watergangen langs het tracé. Bovendien vormen de watergangen wel een potentieel geschikt biotoop voor de kleine modderkruiper. Vanwege deze aspecten is de soort niet uit te sluiten van de aanwezige watergangen op de locaties. De kleine modderkruiper is een beschermde soort en staat vermeld op Tabel 2 van de Flora- en faunawet.

Tijdens de werkzaamheden aan het tracé van de N215B en C zullen vele watergangen deels worden gedempt en verlegd. Om de functie van de watergangen voor de kleine modderkruiper inzichtelijk te krijgen is nader onderzoek naar de kleine modderkruiper noodzakelijk. Dit dient uitgevoerd te worden door een vlakdekkende bemonstering van de watergangen. Aangezien enkele watergangen langs de N215 tijdens het onderzoek niet toegankelijk waren kunnen deze in combinatie met het nader onderzoek naar de kleine modderkruiper onderzocht worden.

Tijdens het terreinbezoek is in de watergangen in de verschillende locaties een aantal algemeen voorkomende vissen aangetroffen. Om verstoring van de dieren in hun kwetsbare periode (april - augustus) te voorkomen dient in het kader van de zorgplicht het dempen van de watergangen buiten deze tijd uitgevoerd te worden. Daarbij dient gewerkt te worden richting open water zodat vissen (en overige organismen zoals amfibieën) de mogelijkheid krijgen om de werkzaamheden te ontwijken.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van de kleine modderkuiper om de consequenties van de werkzaamheden op de soort inzichtelijk te maken. Dit onderzoek kan in combinatie uitgevoerd worden met de nog te onderzoeken (en in dit onderzoek niet toegankelijke) watergangen.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor zwaar beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals libellen, vlinders en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn. Ondanks dat de keizersmantel in de omgeving van de locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudelandsedijk is aangetroffen, zal de locatie geen essentieel onderdeel vormen van het leefgebied van deze in Nederland incidenteel waargenomen zwerver.

Natuurtoets ten behoeve van werkzaamheden aan de N215B en N215C

Projectnr. 260688
21 mei 2014 , revisie 0

7 Conclusies

Aan de N215 op de trajectdelen N215B en N215C in de gemeente Goeree-Overflakkee worden een aantal werkzaamheden uitgevoerd voor groot onderhoud en het verbeteren van de verkeersveiligheid. De locaties en de hier uit te voeren werkzaamheden langs het tracé van de N215 die relevant zijn voor de natuurwaarden zijn te benoemen als volgt:

- Locatie Middelharnis
- Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger
- Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk (Nieuwe Tonge)
- Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudelandsedijk (Nieuwe Tonge).

De aanwezige natuurwaarden op deze locaties zijn in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998. Enkele delen van het toekomstig plangebied waren tijdens het veldbezoek niet toegankelijk en dienen in een later stadium alsnog te worden onderzocht op aanwezige natuurwaarden.

7.1 Conclusies soortenbescherming

Tabel 2 en 3-soorten en jaarrond beschermde nesten

Voor enkele locaties dient rekening gehouden te worden met zwaarder beschermde soorten en dient voldaan te worden aan de zorgplicht. Zo kan de kleine modderkruiper (Tabel 2) in alle watergangen langs de N215 verwacht worden. Tevens dient op de locatie nabij kruispunt Langeweg (N215) - Oudelandsedijk de aan- of afwezigheid aangetoond te worden van jaarrond beschermde nesten.

Bovendien geldt voor alle locaties dat lichtuitstraling op opgaande vegetatie en de brede watergang De Vlieger na zonsondergang voorkomen dient te worden in verband met de mogelijke aanwezigheid van zwaar beschermde vleermuissoorten.

In tabel 7.1 is een overzicht weergegeven van de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten, de te nemen maatregelen en de noodzaak tot ontheffing.

Aangezien niet alle watergangen die gedempt worden tijdens de werkzaamheden aan de N215 onderzocht konden worden, dient de aanwezigheid van beschermde soorten in deze delen middels een aanvullend onderzoek nader bekeken te worden. Dit kan gecombineerd worden met het onderzoek naar de kleine modderkruiper.

Algemene broedvogels

Voor alle locaties geldt dat rekening gehouden dient te worden met het voorkomen van algemeen voorkomende broedvogels. Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn; dit wordt aannemelijk geacht gezien de hoeveelheid aanwezige (hoogopgaande) vegetatie langs de N215. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

Tabel 7.1: Overzicht van aanwezigheid zwaarder beschermde soorten, de te nemen maatregelen en of er noodzaak is tot een ontheffingsaanvraag van de verschillende locaties.

Locatie	Zwaarder beschermde soorten	Tijdens werkzaamheden rekening houden met	Te nemen actie / nader onderzoek	Ontheffing nodig bij aanwezigheid?
Locatie Middelharnis	Kleine modderkruiper	Algemene Broedvogels	Rooien/maaien vegetatie buiten broedseizoen of controle uitvoeren	Nee
		Kleine modderkruiper	<u>Nader onderzoek</u> om aanwezigheid dan wel afwezigheid aan te tonen	Mogelijk*
Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger	Vleermuizen en kleine modderkruiper	Algemene broedvogels	Zie 'Locatie Middelharnis'	Nee
		Vleermuizen	Lichtuitstraling voorkomen	Nee
		Kleine modderkruiper	<u>Nader onderzoek</u> om aan dan wel afwezigheid aan te tonen	Mogelijk
Kruispunt Langeweg (N215) - Molendijk	Vleermuizen en kleine modderkruiper	Algemene broedvogels	Zie 'Locatie Middelharnis'	Nee
		Vleermuizen	Lichtuitstraling voorkomen	Nee
		Kleine modderkruiper	<u>Nader onderzoek</u> om aan dan wel afwezigheid aan te tonen	Mogelijk
Kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsedijk	Vleermuizen, jaarrond beschermde nesten	Algemene broedvogels	Zie 'Locatie Middelharnis'	Nee
		Vleermuizen	Lichtuitstraling voorkomen	Nee
		Kleine modderkruiper	<u>Nader onderzoek</u> om aan dan wel afwezigheid aan te tonen	Mogelijk
		Jaarrond beschermde nesten	<u>Nader onderzoek</u> om aan dan wel afwezigheid aan te tonen	Ja

*Een ontheffing is mogelijk aan de orde als niet conform een goedgekeurde gedragscode van het Ministerie van EZ gewerkt kan worden.

Nader onderzoek

De conclusies uit de natuurtoets geven aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek naar de volgende ontbrekende informatie:

- vaststellen van de aan- of afwezigheid van kleine modderkruiper in de watergangen langs de verschillende deeltrajecten;
- gebruik van jaarrond beschermde nest van de buizerd in deeltraject Kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsedijk;
- aanwezige soorten en/of geschiktheid van biotopen in deelgebieden die tijdens veldbezoek niet toegankelijk waren (zie locatie-aanduiding in Bijlage 3).

Bovengenoemde aanvullende acties kunnen gecombineerd worden uitgevoerd.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

Effecten Ecologische Hoofdstructuur

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Één locatie (Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger) bevindt zich gedeeltelijk in een EHS

gebied. Hier wordt een stuk bos met beheertype 'Haagbeuken- en essenbos' aangetast. De vegetatie wordt verwijderd en er is sprake van ruimtebeslag (circa 0,3 hectare).

Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat er enigszins sprake is van (lokale) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken van de EHS. Om het project door te laten gaan dient het 'nee tenzij'-stappenplan doorlopen te worden. Hierbij dienen eerst alternatieven onderzocht te worden en dient afgewogen te worden of sprake is van groot openbaar belang. Daarnaast dient een EHS-compensatieplan opgesteld te worden. Geadviseerd wordt om deze conclusie voor te leggen aan het Bevoegd Gezag, de provincie Zuid-Holland.

Effecten Natura 2000

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen drie kilometer afstand van de werkzaamheden aan de N215 (deelgebieden B en C) geen Natura 2000-gebied ligt. Vanwege de afstand worden geen effecten op het Natura 2000-gebied ('Haringvliet') verwacht. Zoals aangegeven hierboven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de afstand en de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en verkennend terreinbezoek. Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (zwaarder) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden op de locaties worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage, ecologische begeleiding en/of nader onderzoek kunt u contact opnemen met ons bureau.

Oosterhout, mei 2014

Antea Group

Natuurtoets ten behoeve van werkzaamheden aan de N215B en N215C

Projectnr. 260688
21 mei 2014 , revisie 0

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Buizerd *Buteo buteo*.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

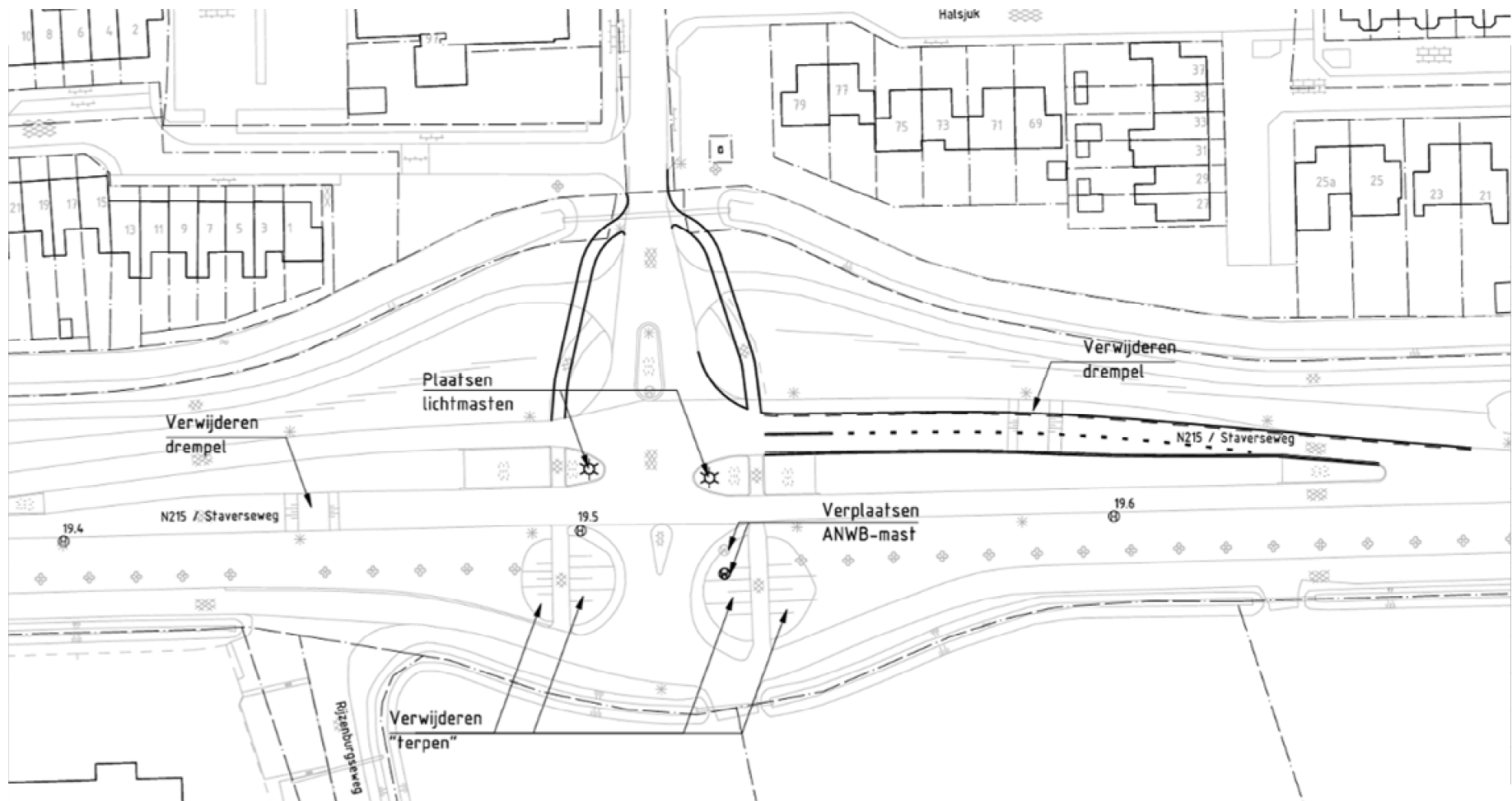
Beschermde Natuurmonumenten

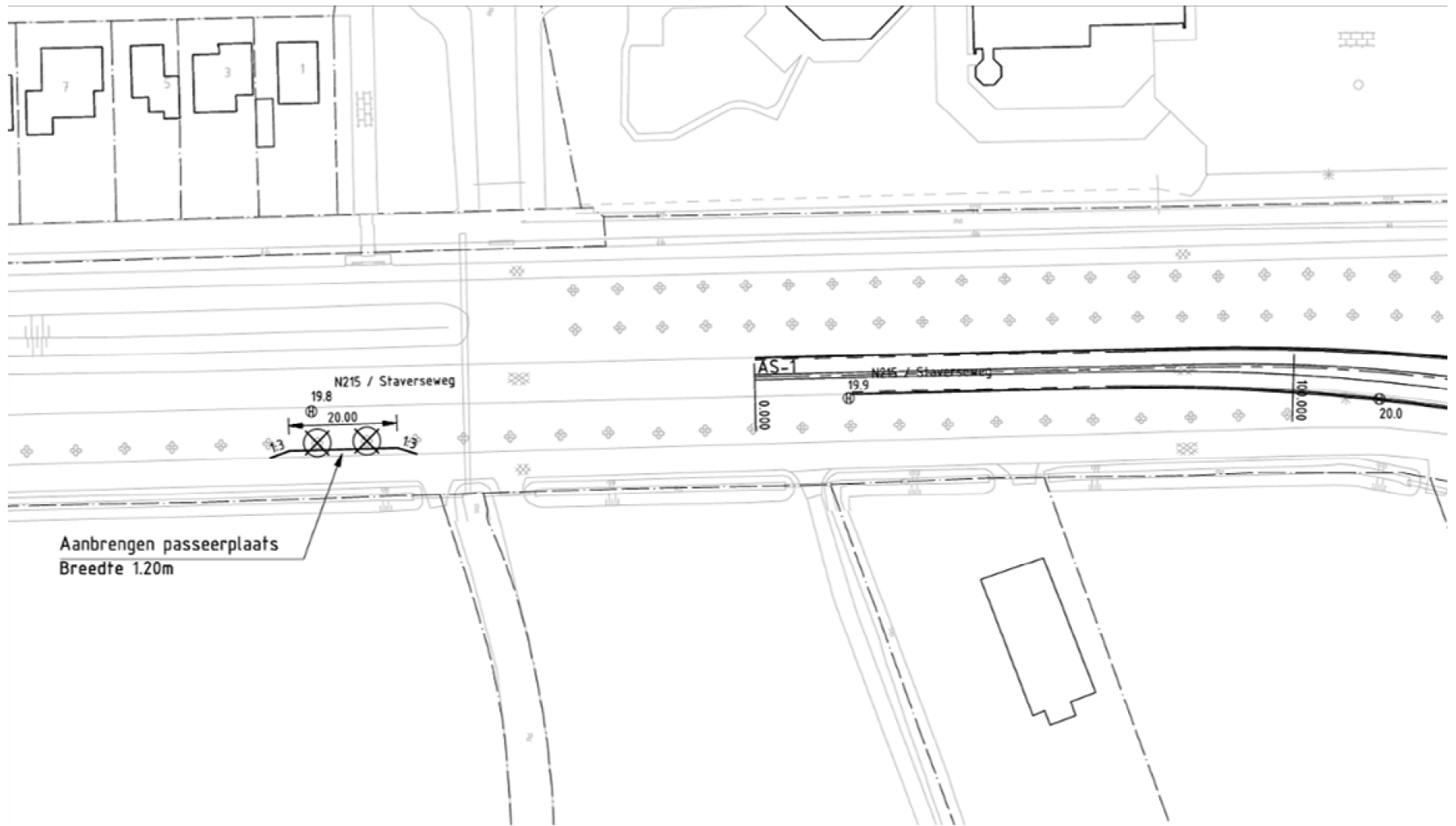
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2: Werkzaamheden langs tracé N215B en N215C

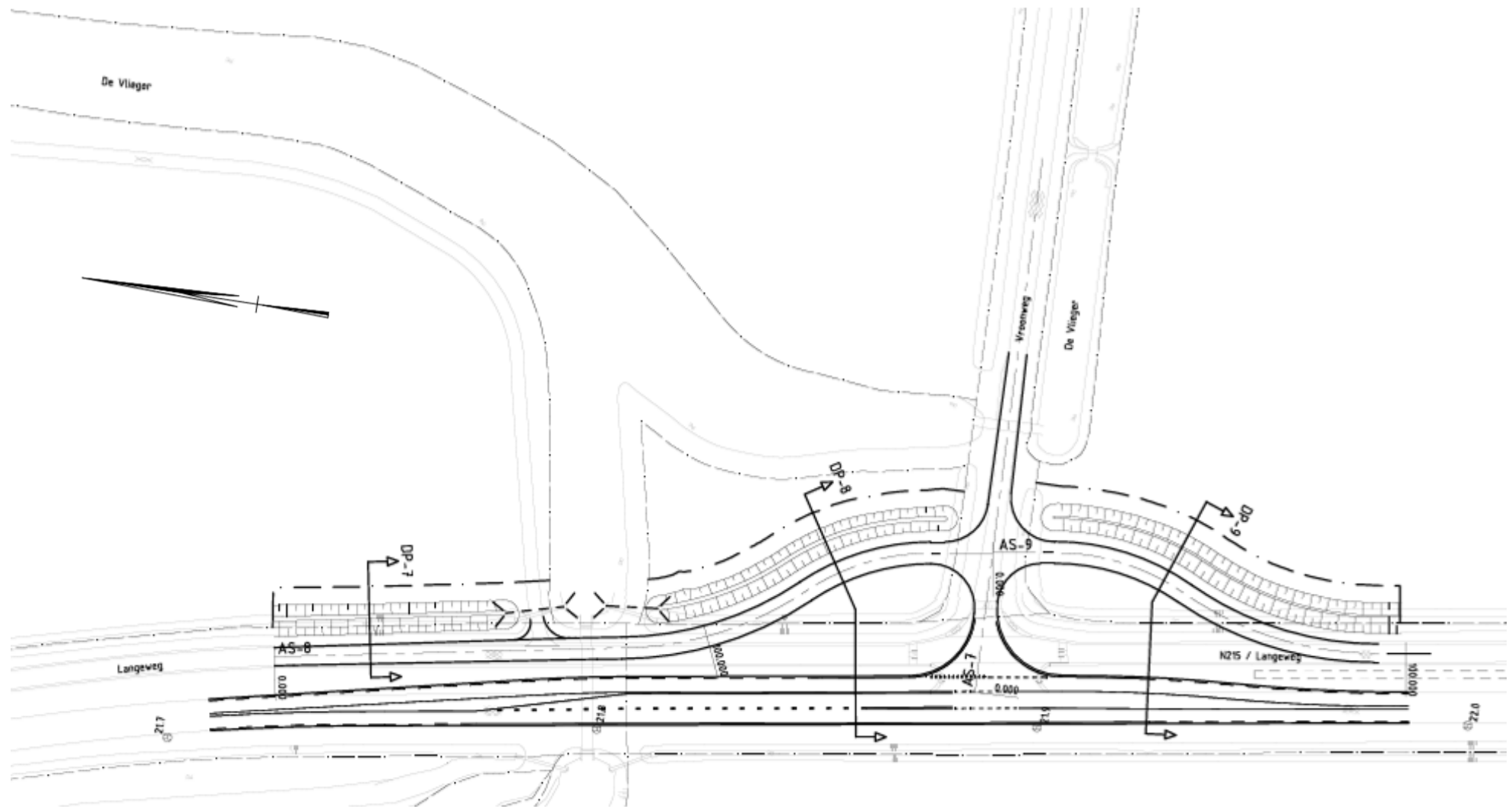
Locatie Middelharnis

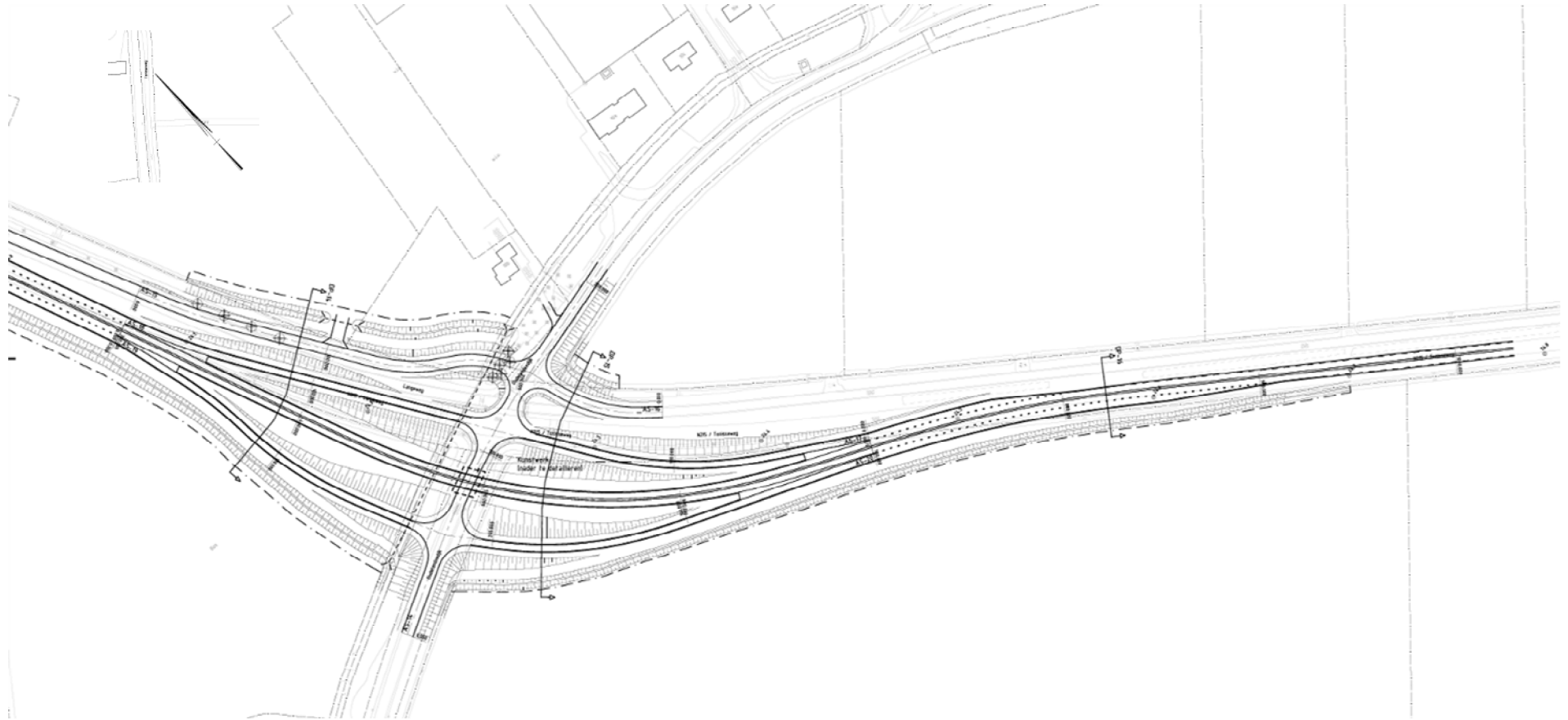

Locatie Langeweg (N215) - waterloop De Vlieger

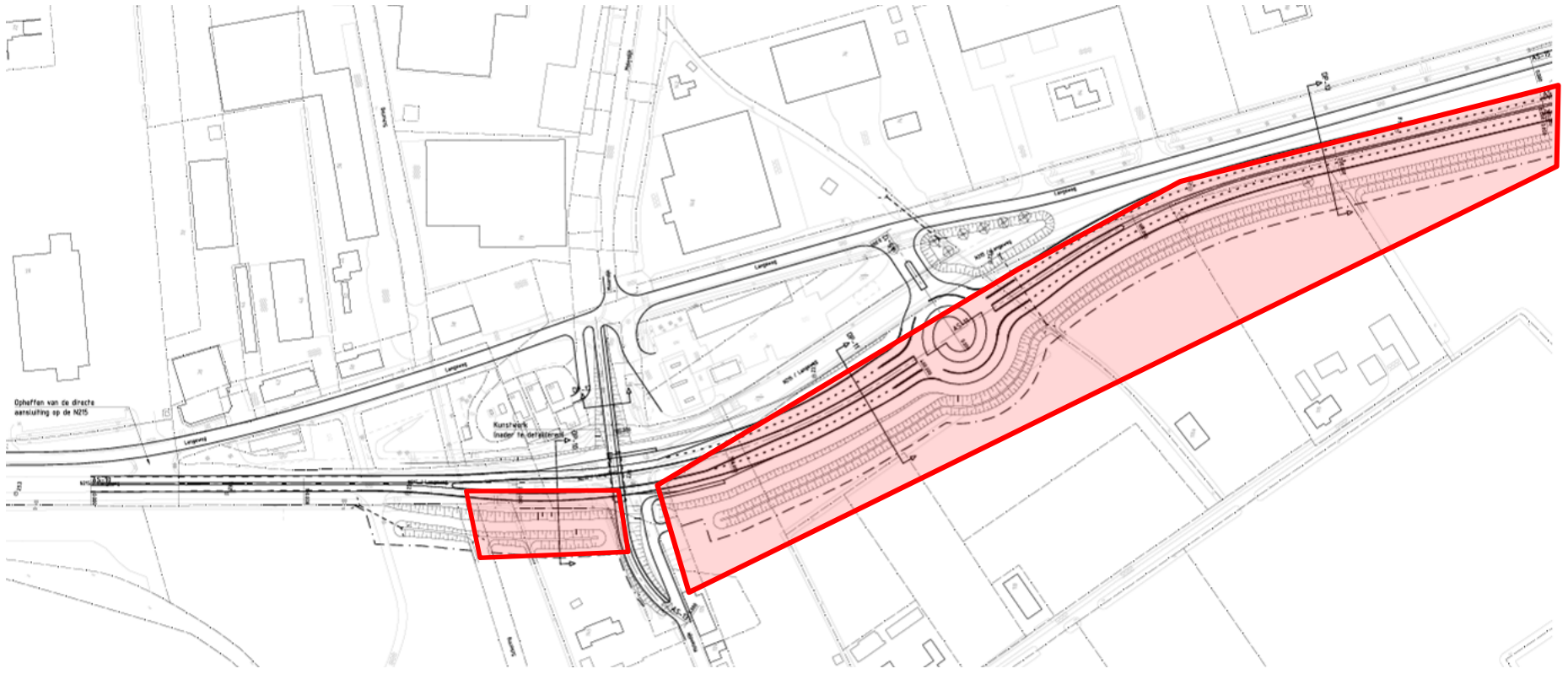

Locatie kruispunt Langeweg (N215) - Oudlandsedijk (Nieuwe Tonge)

Bijlage 3: Ontoegankelijke terreinen tijdens terreinbezoek 16 april 2014.

Ophoeven van de directe
aanclusing op de N276

Kunstwerk
In de vorm van de letters 'D'

